

Конспект уроку № 224

Українська поезія. Олександр Олесь «О слово рідне! Орле скутий!..»

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode224

Вступ

Вітаю! Це Анна Огойко, і це подкаст «Уроки української», в якому зараз ми з вами читаємо українську **поезію** й **пов'язуємо** її з **актуальними** цінностями для українців.

У попередніх епізодах ми вже з вами **розглянули** такі цінності, як **свобода** у поезії Григорія Сковороди, **боротьба**, про яку так багато і **натхненно** писав Тарас Шевченко, і **незламність** — незламність Лесі Українки.

А сьогодні ми розглянемо ще одну таку близьку для вас і для мене цінність, як українська мова, а саме рідна мова і **значення** рідної мови для українців.

Рідна мова — це дуже таке широке **поняття**; «рідний» означає «свій», «своєї родини», «свого **роду**»: рідне місто, рідна школа, рідна мова.

Усе це важливі поняття, які надають нам **певного** відчуття **належності**, належності до певної групи людей.

У школі один із наших перших **предметів у початковій школі** називається «Рідна мова» — це мова нашого роду, нашої країни, те, що **поєднує** нас і **відмежовує** нас від інших народів.

Це наша чудова, **калинова** українська мова.

Про українську мову було написано багато поезій в українській історії. Звісно, поети, по-перше, **оспівають** красу української мови, а, по-друге, говорять про її **важливість**, її роль у нашій історії та культурі.

Бо в Україні рідна мова виконує не тільки функцію **спілкування**, так, а є набагато більшою, справді важливою цінністю.

по́езія — poetry

пов'язувати, пов'язати — to connect, to link (*imperfective, perfective*)

актуальний — relevant

розглядати, розглянути — to consider, to view (*imperfective, perfective*)

свобода — freedom

боротьба — struggle

натхненно — inspiringly

незламність — invincibility

значення — meaning

поняття — concept, notion

рід — clan

певний — certain

належність — belonging

предмёт — subject

початкова школа — elementary school

поєднувати, поєднати — to unite (*imperfective, perfective*)

відмежовувати, відмежувати — to separate (*imperfective, perfective*)

каліновий — viburnum (*adjective*)

оспіувати, оспівати — to praise (*imperfective, perfective*)

важливість — importance

спілкування — communication

Конспект уроку №224

Українська поезія. Олександр Олесь «О слово рідне! Орле скутий!..»

І про роль української мови ми **дізнаємося** сьогодні з поезії Олександра Олесь «О слово рідне! Орле скутий!..». Цей вірш був написаний більш ніж 100 років тому — у 1907 році — і належить до одних із **програмових творів** поета Олександра Олесь.

Олександр Олесь тут пише ніби **звернення** до слова, і слово тут є ніби синонімом до мови, української мови.

Що варто **згадати** про Олександра Олесь? Це один із перших українських поетів-**символістів**; він писав на початку ХХ століття.

Це дуже такий тонкий **лірик**, і писав **неймовірні** вірші з великою кількістю символів.

Народився Олександр Олесь на **Харківщині**, жив і працював у Харкові, потім у Києві у молоді роки.

Але коли почався **більшовицький переворот** і революція в Україні, на початку 20-х років Олександр Олесь із сім'єю, з **дружиною** та сином, був **змушений** виїхати **за кордон**: спочатку в Будапешт, а потім у Відень і **врешті-решт** у Прагу, у Чехію.

Це така типова історія, наразі теж, коли ми маємо людей, які виїжджають з України з певних причин, які від них не залежать, з історичних причин.

Фактично Олександр Олесь із сім'єю теж були **біженцями**, і все своє **подальше** життя Олександр Олесь провів за кордоном, що було дуже важко для нього.

Йому було тяжко жити **поза** Україною, але він продовжував писати, розвивати українську мову і навіть допомагати українцям, які, наприклад, **постраждали** від **Голодомору**.

Крім того, його син — це також відомий український поет Олег Ольжич — брав активно участь у **русі опору** під час **Другої світової війни** в Україні й був **арештований нацистами** і, на жаль, помер у **концтаборі**.

І **буквально** через кілька місяців після **смерті** сина помер і Олександр Олесь.

Можна собі уявити, наскільки важкими були ці його **останні** роки життя за кордоном під час Другої світової війни.

Але вірш, який ми сьогодні будемо читати, Олександр Олесь написав ще в Україні, ще задовго до свого **переїзду**.

І вже тоді у цій поезії прозвучали такі важливі ідеї про роль української мови, цінність українського слова, яке потрібно **оберігати**, чим **взагалі** займався все своє життя Олександр Олесь, навіть живучи за кордоном.

дізнаватися, дізнатися — to discover, to find out (*imperfective, perfective*)
програ́мовий твір — major work (magnum opus)

зве́рнення — appeal, address

зга́дувати, згада́ти — to recall, to mention (*imperfective, perfective*)

символі́ст — symbolist

ліри́к — lyric poet

неймові́рний — incredible

Ха́рківщина — Kharkiv region

більшови́цький — Bolshevik

перево́рот — coup d'état

дру́жина — wife

зму́шений — forced

за кордо́н — abroad

врешті-решт — finally

бі́женець, бі́женці — refugee (*singular, plural*)

пода́льший — further

по́за — outside

стражда́ти, постражда́ти — to suffer (*imperfective, perfective*)

Голодомо́р — Holodomor (famine in 1932-1933)

рух о́пору — resistance movement

Дру́га світова́ війна́ — Second World War

арешто́ваний — arrested

наці́ст — Nazi (*noun*)

концта́бір — concentration camp

буква́льно — literally

смерть — death

оста́нній — last

переї́зд — moving (*noun*)

обері́гати, оберегти́ — to protect, to guard (*imperfective, perfective*)

взага́лі — generally

Зараз пропоную перейти до словничка, тобто я дам вам слова, які є досить складними у цій поезії. Тому повторюйте їх за мною, а також слухайте переклад!

Словничок

рідний	native
орёл	eagle
ску́тий	constrained, enchained
чужинець	stranger
ки́нутий	thrown; abandoned
сміх	laughter
співóчий	singing
грім	thunder
безпа́м'ятно	mindlessly
шум	noise, rustle
зоря́ = зірка	star
блакитноо́кий	blue-eyed
шовк шовко́вий	silk (<i>noun</i>) silk (<i>adjective</i>), made of silk
спів	singing
рев = реві́ння	roar, roaring
меч	sword
спиня́тися, спині́тися	to stop
осява́ти, ося́яти	to illuminate something
край	land
розліта́тися, розлеті́тися	to fly away; to disperse
сúдний сúдний день	judgment (<i>adjective</i>) Judgment Day

 Вірш

Олександр Олесь

О слово рідне! Орле скутий!..

О слово **рідне!** **Орле скутий!**
Чужинцям **кинуте** на **сміх!**
Співочий **грим** батьків моїх,
Дітьми **безпам'ятно** забутий.

О слово рідне! **Шум** дерев!
Музика **зір блакитнооких,**
Шовковий **спів** степів широких,
Дніпра між ними левій **рев...**

О слово! Будь **мечем** моїм!
Ні, сонцем стань! вгорі **спинися,**
Осяй мій **край** і **розлетися**
Дощами **судними** над ним.

Українська поезія. Олександр Олесь «О слово рідне! Орле скутий!..»

Отже, «О слово рідне! Орле скутий!» — це **звертання**, і звертаємося ми часто у **кличному відмінку**.

Але кличний відмінок можемо утворити тільки від **чоловічого і жіночого роду**. Наприклад, «орел», «орле» — це кличний відмінок, а от «слово» — це **середній рід**, тому тут так і говоримо просто «слово».

О слово рідне! Орле скутий!

«Скутий орел» — це орел у **неволі**. Орел — це така велика пташка, яка **символізує** свободу, бо він дуже любить літати на волі.

А от «орел скутий» або «скутий орел» — це орел, який не може літати.

Отже, тут мова у нас як скутий орел: мова не може **розвиватися**, не може **існувати**.

О слово рідне! Орле скутий!

Чужинцям кинуте на сміх!

«Чужинцям» — це **давальний відмінок**: кому? — **множина** — «чужинцям».

Чужинцям кинуте на сміх!

Чужинці — це як **іноземці**, але більше негативне поняття, так. Чужинці — це ті, хто чужі, хто не свої, хто не живе тут, так. Це чужинці.

«*Кинуте на сміх*»; слово «кинуте» — це дієприкметник. Це **пасивний дієприкметник**, тому що слово було «кимось кинуте».

В українській мові набагато типовішими є саме пасивні дієприкметники: слово «кинуте на сміх» — кинуте, щоб з нього сміялись.

О слово рідне! Орле скутий!

Чужинцям кинуте на сміх!

Співочий грім батьків моїх,

«Співочий» — це той, який вміє гарно співати. Наприклад, кажуть часто, що українська **нація** — це співоча нація; ми багато

звертання — address (*noun*)

кличний відмінок — vocative case

чоловічий рід — masculine gender

жіночий рід — feminine gender

середній рід — neuter gender

неволія — captivity

символізувати — to symbolize (*imperfective*)

розвиватися, розвинути — to develop (*imperfective, perfective*)

існувати — to exist (*imperfective*)

давальний відмінок — dative case

множина — plural (*noun*)

іноземець — foreigner

пасивний дієприкметник — passive participle

нація — nation

співаємо.

«Співочий *грім*»; тут слово — це як грім, щось таке сильне, **потужне, голосне**, як українська мова — сильна.

«Співочий *грім батьків моїх*», — тобто для батьків, для попереднього **покоління** мова — це було щось таке дуже сильне.

Але далі ми маємо:

Дітьми безпам'ятно забутий.

Тут контраст, що для батьків це був сильний, співочий грім, але для дітей це щось **забуте** — про нього діти забувають. Діти забувають рідне слово: «*Дітьми безпам'ятно забутий*».

Насправді **правильний наголос** буде «дітьми», так, «дітьми» — це правильно. Але тут, в поезії, маємо «дітьми» і маємо теж пасивний дієприкметник — «забутий».

«Діти забули», отже, слово «було забуте» — це дієприкметник, знову ж таки.

І «безпам'ятно» — це **прислівник**, який означає «без пам'яті», тобто «**назавжди** забутий».

О слово рідне! Орле скутий!

Чужинцям кинуте на сміх!

Співочий грім батьків моїх,

Дітьми безпам'ятно забутий.

І наступна **строфа**:

О слово рідне! Шум дерев!

Знову звертаємося до слова, але тепер це «шум дерев».

«Шум» — **іменник** від «шуміти».

Музика зір блакитнооких,

Знову ж таки, «музіка» — це неправильний наголос, більше тут **вживаємо** як поетичний наголос. Правильно «му́зика», «му́зика зір».

«*Зір*» — це **родовий відмінок** множини від «зорі». Відбувається **чергування**: «зорі — «зір», «о» — «і».

«Музика зір блакитнооких»; **блакитні** очі — це символ води,

потужний — powerful

голосний — loud

покоління — generation

забутий — forgotten

правильний — correct

наголос — stress mark, stress

прислівник — adverb

назавжди — forever

строфа — strophe

іменник — noun

вживати, вжити — to use
(imperfective, perfective)

родовий відмінок — genitive case
чергування — alternation

блакитний — light blue

неба, символ загалом України. Блакитноокий.

І далі:

Шовковий спів степів широких,

«Спів» — від «співати»; «спів шовковий» — тобто «**ніжний**», «**лагідний**».

ніжний = лагідний — tender

Шовковий спів степів широких,

Дніпра між ними левій рев...

І між ними (це між **степами**), між степами ми чуємо рев Дніпра.

степ — steppe

«Рев» або «ревіння» — від «ревіти» — це такий потужний, сильний звук, схожий на ревіння **лева**.

лев — lion

«*Левій рев*»; «*левій*» — це теж поетично, тут ми більше говоримо «*левиний*». «Левиний рев», «рев лева».

Отже:

О слово рідне! Шум дерев!

Музика зір блакитнооких,

Шовковий спів степів широких,

Дніпра між ними левій рев...

Тут вже ми маємо таке **порівняння** українського слова із різними **явищами природи**, наскільки українська мова різноманітна і красива.

порівняння — comparison

явище природи — natural phenomenon

І наступна строфа:

О слово! Будь мечем моїм!

«Будь», **орудний відмінок** (чим?) — інструмент, так — орудний відмінок.

орудний відмінок — instrumental case

«*Будь мечем моїм*», — тобто «будь моєю **зброєю**».

зброя — weapon

Ні, сонцем стань!

«Стань» — знову ж таки, орудний відмінок: стань чим? Стань **сонцем**.

сонце — sun

вгорі спинися,

«Спинися» — це літературне до «зупинися».

Осяй мій край і розлетися

«Осяй» — **наказовий спосіб**. «Осяй», тобто «світло подаруй моєму краю», «осяй мій край, мою землю, і розлетися».

«Розлетітися» — це полетіти у різні боки, в різні місця. Наприклад, «**пташки** розлетілися», тобто полетіли в різні місця.

Так само «розійтися», так, розійтися, піти в різні місця: «ми розійшлися», «ми пішли в різні боки».

Осяй мій край і розлетися

Дощами судними над ним.

«Розлетися дощами судними», «розлетися у формі дощів», як «судні дощі».

Знову ж таки, «судний» — це пов'язаний із тим **біблійним** поняттям **Страшного суду**. Суд або **Божа кара**.

«Суд Божий» — це, можна сказати, певна ідея **перемоги** добра над злом, **справедливість**. Божий суд.

І от «судні дощі» — це якраз символ певної справедливості.

О слово! Будь мечем моїм!

Ні, сонцем стань! вгорі спинися,

Осяй мій край і розлетися

Дощами судними над ним.

Отже, в першій строфі ми чули, як слово було у символі skutого орла — це skutий орел, який не може літати, у нього немає свободи.

У другій строфі ми чули слово як музику: це і шум дерев, і шовковий спів степів, і Дніпра рев.

І у третій строфі автор пропонує своє **бажання**, він хоче, щоб слово стало мечем, тобто **нехай** українська мова допомагає українцям **боротися**, як зброя. Нехай слово також стане сонцем і розлетиться всюди, отримає свободу.

Тут ми **почули** ще один вірш, який так **відгукується** своєю актуальністю у наші дні.

На сьогодні **триває** третій рік **повномасштабної війни** в Україні. І на початку цієї війни багато українців, особливо дітей, змушені були покинути Україну.

наказовий спосіб — imperative mood

пташка — bird (*diminutive*)

біблійний — Biblical

Страшний суд — Last Judgment

Божа кара — God's punishment

перемога — victory

справедливість — justice

бажання — desire, wish

нехай — let

боротися — to struggle (*imperfective*)

чути, почути — to hear
(*imperfective, perfective*)

відгукуватися, відгукнутися — to echo,
to respond (*imperfective, perfective*)

тривати — to last (*imperfective*)

повномасштабна війна — full-scale war

І тепер, знову, як і в роки Олександра Олеся, може **скластися** така ситуація, що тільки батьки будуть добре пам'ятати українську мову, а діти можуть її забувати.

І тоді ось ця українська мова може стати безпам'ятно забутою, але ми повинні пам'ятати про цінність української мови, про її **красу**, але **насамперед** і про її роль як потужної зброї у боротьбі, у нашій теперішній тяжкій боротьбі за свободу.

Українська мова відіграє вирішальну роль над тим, як ми можемо відмежувати себе від **ворога**, який розмовляє іншою, російською мовою.

Тому нехай українська мова стане нашим мечем — ми будемо її разом з вами вивчати, поширювати, розвивати, щоб врешті-решт українська мова стала сонцем, яке принесе нам **мир** і справедливість, справедливу перемогу України у нашій боротьбі. Слухайте і повторюйте!

складáтися, склáстися — to play out, to happen (*imperfective, perfective*)

красá — beauty

насáмперед — primarily

вóрог — enemy

мир — peace

Словничок (з прикладами)

рідний «Рідний» означає «свій», «своєї родини», «свого роду»: рідне місто, рідна школа. - А сьогодні ми розглянемо значення рідної мови для українців.	native «Native» means «of one's own», «of one's family», «of one's clan»: native city, native school. - And today we will consider the importance of the native language for Ukrainians.
орёл, орлі - О слово рідне! Орле скутий! Орлі часто прикрашають герби країн.	eagle (singular, plural) - Oh native word! Chained eagle! Eagles often adorn the coats of arms of countries.
скутий «Скутий орёл» — це орёл у неволі, який не може літати. - Вона скута у своїх повноваженнях.	constrained, enchained - An «enchained eagle» is an eagle in captivity that cannot fly. - She is constrained in her authority.
чужинець, чужинці Чужинцям кинуте на сміх! Чужинці — це як іноземці, але більш негативне поняття.	stranger (singular, plural) - Thrown to strangers for a laugh! Strangers are like foreigners, but more of a negative concept.
кинутий - Чужинцям кинуте на сміх! - Ми виявилися кинутими напризволяще.	thrown; abandoned Thrown to strangers for a laugh! - We found ourselves left high and dry.
сміх - Аудиторія відреагувала сміхом на дотепний жарт. - Нашій компанії було зовсім не до сміху.	laughter - The audience reacted with laughter to the witty joke. - Our company was not at all in the mood for laughter.
співочий Співочий грім батьків моїх. - Часто кажуть, що українська нація — це співоча нація.	singing - The singing thunder of my parents. - It is often said that the Ukrainian nation is a singing nation.

грім • Тут слóво — це як грім, щось такé сільне, потужне, голосне́. • Ніч розрива́є гүркіт гро́му.	thunder • Here the word is like thunder, something so strong, powerful, loud. • The night is torn apart by the rumble of thunder.
безпа́м'ятно • Дітьми безпа́м'ятно забу́тий. • Українська мо́ва мо́же ста́ти безпа́м'ятно забу́тою, то́му ми повинні ї́ вивча́ти і плека́ти.	mindlessly, forgetfully • Forgotten mindlessly by children. • The Ukrainian language can become mindlessly forgotten, therefore, we must study and nurture it.
шум • У дру́гій строфі́ ми чу́ли слóво як му́зику: це і шум дере́в, і шовко́вий спі́в степі́в, і Дніпра́ рев. • Я не почу́ла пита́ння се́ред ву́личного шу́му.	noise, rustle • In the second strophe, we heard the word as music: it is the noise of the trees, and the silken singing of the steppes, and the roar of the Dnipro. • I didn't hear the question amid the street noise.
зоря́ = зі́рка • Му́зика зі́р блакитноо́ких. • Вони́ милува́лися зо́рями́ (= зі́рка́ми) всю́ ніч.	star • The music of blue-eyed stars. • They were admiring the stars all night long.
блакитноо́кий • Му́зика зі́р блакитноо́ких. • Блакитноо́кій дити́ні купи́ли си́ній шарф.	blue-eyed • The music of blue-eyed stars. • They bought a blue scarf for a blue-eyed child.
шовк шовко́вий • Шовко́вий спі́в степі́в широ́ких. • Цей бренд виготовля́є о́дяг ви́ключно з шóвкy.	silk (noun) silk (adjective), made of silk • The silk singing of wide steppes. • This brand makes clothes exclusively from silk.
спі́в • Шовко́вий спі́в степі́в широ́ких. • Моя́ подруга займа́ється спі́вом у місце́вому хо́рі.	singing • The silk singing of wide steppes. • My friend engages in singing in the local choir.

рев = ревіння • Дніпра між ними лівий рев... • Група туристів почула ревіння дикого звіра.	roar, roaring • Lion's roar of the Dnipro between them... • A group of tourists heard the roar of a wild beast.
меч • О слово! Будь мечём моїм! • Середньовічні лицарі воювали за допомогою мечів.	sword • Oh word! Be my sword! • Medieval knights fought with swords.
осявати, осяяти • Осяй мій край і розлетіся дощами сьдними над ним. • Сонце осяювало нас своїми променями протягом мандрівки.	to illuminate something, to shine (imperfective, perfective) • Illuminate my land and disperse the rains of judgment over it. • The sun was shining its rays on us during the journey.
край • Осяй мій край і розлетіся дощами сьдними над ним. • Поета вирізняла любов до рідного краю і мови.	land • Illuminate my land and disperse the rains of judgment over it. • The poet stood out with his love for his motherland and language.
розлітатися, розлетітися • Наприклад, «пташки розлетілися», тобто полетіли в різні місця. • Новини жовтої преси миттєво розлітаються.	to fly away; to disperse; to spread (imperfective, perfective) • For example, «the birds flew away», i.e. they flew to different places. • News from the tabloids spreads instantly.
судний судний день • «Судний» — це пов'язаний із тим біблійним поняттям Страшного суду. • Головному герою притаманний страх судного дня.	judgment (adjective) Judgment Day • «Judgment» means related to the biblical concept of the Last Judgment. • The main character has an inherent fear of Judgment Day.

Завершення

На **завершення**, як завжди, хочу порадити вам ще, що можна почитати з Олександра Олеся.

Тут сьогодні буде один вірш, який є фактично певною **перлиною** української **інтимної** поезії, вірш, який знають всі українці і який починається словами «Сміються, плачуть **солов'ї**».

Це також відома пісня-**романс**. Ви можете послухати в інтернеті. Вірш називається «**Чари ночі**». Ви можете знайти його в інтернеті, а також я залишу посилання на сторінці цього епізоду.

А, крім того, хочу порадити вам ще дві поезії, які мають тему української мови — це вірш Максима Рильського «**Мова**». З цього вірша українці знають рядки: «Як **парость виноградної лози, плекайте мову**». Це про те, як **піклуватися** про українську мову.

І більш **модерний** вірш з 90-х років Івана Малковича «**Свічка букви І**» про те, як **зберігати** українську мову серед дітей.

Посилання на ці вірші будуть на сторінці цього епізоду: ukrainialessons.com/episode224.

Також на цій сторінці ви можете дізнатися, як оформити преміумпідписку й отримувати наші конспекти, а в конспекті ви знайдете вірш, повний транскрипт того, що я говорила, словничок з додатковими **реченнями** і вправи.

Наприклад, сьогодні я планую додати вправи про практику дієприкметників, таких як «забутий», «кинутий», також орудний відмінок, вправу, де треба вставляти **пропущені** слова, і вправа на переклад.

Такі ось конспекти з вправами ви можете отримувати за преміумпідпискою, більше про яку дізнавайтеся за посиланням: ukrainialessons.com/episode224.

А **насамкінець** хочу сказати вам дякую за те, що ви вивчаєте і поширюєте українську мову. От **очевидно**, що ви розумієте, наскільки великою є цінність української мови зараз і для українців, і для всього світу.

Насправді це завжди **дивує** українців, що іноземці хочуть вивчати українську мову. Це дає українцям велику мотивацію зберігати українську мову і **пишатися** нею. Тому продовжуйте це робити!

Бажаю вам успіхів з вивченням української мови! Всього найкращого і Слава Героям!

завѣршення — conclusion

перліна — gem, pearl

інтимний — intimate

соловѣй — nightingale

ромáнс — romance

пáрость — sprout, branch

виногáдна лозá — vine

плекáти — to cherish (*imperfective*)

піклувáтися — to take care (*imperfective*)

модѣрний — modern

зберігáти, зберегті́ — to save, to keep
(*imperfective, perfective*)

рѣчення — sentence

пропущений — omitted

насамкінець — finally, at last

очеві́дно — obviously

дивувáти, здивувáти — to surprise
(*imperfective, perfective*)

пишáтися — to be proud (*imperfective*)

 Вправи

1

Прочитавши й послухавши вірш Олександра Олеся, «О слово рідне! Орле скутий!..»,
вставте пропущені слова:

О слово рідне! Орле 1. _____!

Чужинцям кинуте на 2. _____!

Співочий 3. _____ батьків моїх,

Дітьми безпам'ятно 4. _____.

О слово 5. _____! Шум дерев!

6. _____ зір блакитнооких,

Шовковий 7. _____ степів широких,

Дніпра між ними левій 8. _____...

О слово! Будь 9. _____ моїм!

Ні, сонцем стань! вгорі спинися,

Осяй мій 10. _____ і розлетися

Дощами судними над ним.

2

Перегляньте правила утворення пасивних дієприкметників у таблиці:

Утворення пасивних дієприкметників			
Основа інфінітива на -а	<u>забезпечувати</u>	-н-	забезпечуваний
Основа інфінітива без останнього голосного	<u>створіти</u>	-ен-	створений
Основа інфінітива з останнім голосним	<u>забути</u>	-т-	забутий
Основа інфінітива на -ну, -оро, -оло	<u>одягнути</u> <u>побороти</u> <u>колоти</u>	-ен-, -т-	одягнений, одягнутий поборений, поборотий кóлений, кóлотий

Утворіть дієприкметники з поданих дієслів та вставте їх у речення:

забути	скути	змусити	
арештувати	кинути	розвинути	осяяти

- Українці відроджують забуті традиції своїх батьків.
- Олег Ольжич, син Олександра Олеся, був _____ під час Другої світової війни.
- У місті добре _____ інфраструктура.
- _____ сонцем дорога вела у ліс.
- _____ виїхати за кордон сім'ї сумують за рідним краєм.
- На жаль, наша компанія _____ багатьма правилами.
- Поліція знайшла _____ авто на узбіччі.

3

Опрацюйте таблицю:

	Жіночий рід	Чоловічий рід	Середній рід	Множина
Тверда група (основа на твердий приголосний)	ваго́ю	бра́том	місто́м	братáми міста́ми
М'яка група (основа на м'який приголосний)	ви́шнею наді́єю	оли́вце́м	мо́рем	ви́шнями оли́вця́ми
Мішана група (основа на шиплячі приголосні ж, ч, ш, щ)	душе́ю	мече́м	прізви́щем	ду́шами прізви́щами АЛЕ: плечі́ма очи́ма

Поставте іменники в дужках в орудний відмінок:

0. Українці є співочою _____ (**нація**). — Українці є співочою **нацією**.
1. Його брат працює _____ (**вчитель**) вже 10 років.
2. Наше слово є _____ (**меч**) у боротьбі з ворогом.
3. Поетеса стала _____ (**провідна зірка**) у творчості наступних поколінь.
4. Тяжка хвороба стала _____ (**привід**) для написання вірша.
5. Цей роман є _____ (**перлина**) української літератури.
6. Вчорашня новина була _____ (**грим**) серед ясного неба.
7. Блакитний колір є _____ (**символ**) неба, води, чистоти, а також загалом України.
8. Мама завжди підтримує мене добрим _____ (**слово**).
9. Глядачі відреагували _____ (**сміх**) на жарт співака.
10. Мої сусіди стали _____ (**батьки**) минулого року.

4

Перекладіть українською мовою:

1. Walking in the steppe, we heard the silk singing of a nightingale.

2. Oleksandr Oles mindlessly loved his native word during his whole life.

3. We are fighting for justice and believe that the Judgement Day for foreigners will come.

4. The eagles flew away because of a loud thunder but stopped on the steep rock.

Відповіді на вправи

1

1. скутий	6. Музика
2. сміх	7. спів
3. грім	8. рев
4. забутий	9. мечем
5. рідне	10. край

2

1. арештований	4. змушені
2. розвинена / розвинута	5. скута
3. осяяна	6. кинуте

3

1. вчителем	6. громом
2. мечем	7. символом
3. провідною зіркою	8. словом
4. приводом	9. сміхом
5. перлиною	10. батьками

4

1. Гуляючи (гулявши) в степу, ми почули шовковий спів соловейка (солов'я).
2. Олександр Олесь безпам'ятно любив рідне слово протягом (впродовж) усього свого життя (усе своє життя).
3. Ми боремося за справедливість і віримо (в те), що настане (прийде) Судний день для чужинців.
4. Орли розлетілися від гучного грому (через гучний грім), але спинилися на стрімкій скелі (кручі).

